Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII Ч. 144. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 4-го СЕРПНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, AUGUST 4, 1981 No. 144. VOL LXXXVIII

Збірка новель Л. Коленської „Дзеркала" появилася друком у В-ві „Свобода"

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Тут у в-ві „Свобода" тількищо появилася друком та поступила в продаж нова збірка новель Любови Коленської „Дзеркала". Це вже третя з черги збірка новель цієї нагородженої недавно на конкурсі СУЖА авторки; дві попередні — „Самотність" (1966) і „Павлів тріюмф" (1971) появилися в її власному виданні.

Любов Коленська

малюнок Л. Гуцалюка

Збірка „Дзеркала" включає 16 новель: „Дзеркала", „Камілія", „Розмова з канделябром", „Переміна", „Поет", „Немає повороту", „Мій сусіда", „У телефонній будці", „Джмелиний спів", „Етюд про любов", „Божий чоловік", „Дженні вернися", „Вже не ті", „Віддали сина", „Голубінь за нами" і „Загибель птахів". Книжка, яку авторка присвятила своїй матері, має 224 сторінки та появилася в мистецькому офермленні обкладинки і заголовків та портрету авторки у виконанні Любослава Гуцалюка. Мовну редакцію більшості новель перевів ще перед їх переданням до друку сьогодні вже покійний ред. Вячеслав Давиденко.

Збірку „Дзеркала" рекомендував для публікації відомий письменник і літературознавець Василь Чапленко. За найкращий твір у збірці проф. В. Чапленко вважає повість „Дзеркала", про яку м. і. пише: „...Ця повість у початкових розділах справляє враження твору, написаного за літературними зразками ще з кінця XIX і початку XX століть, під впливом творів С. Лаґерлефа, Кнута Гамсуна, а з наших Лесі Українки („Блакитна троянда"), О. Кобилянської, з іншими заглибленнями в психологію жінки, зокрема в трагедію психічної ненормальности, а також і в боротьбу жінки за її усамостійнення, за незалежність від чоловіка... Проте в дальших розділах виявляється, що це таки самостійно написаний і цікаво побудований твір..." Про „Камілю" рецензент пише: „Це новеля, яку я вважаю перлиною серед запропонованих речей. У цій новелі виведено образ дівчини українського походження, що пішла до „гіппі", так яскраво, що її можна „бачити" і „чути", читаючи. Мистецькість цього образу письменниця збільшила ще й тим, що утримується від будь-якої моралізації, залишаючи засуд, чи виправдання, цього хворобливого явища серед молоді вільного світу читачам..."

Подібно оцінив проф. В. Чапленко й інші оповідання у цій збірці.

Книжка появилася в твердій обкладинці вишневого кольору і на ній витисненими золотими літерами назви книжки і її авторки. В продажу книжка коштує 12 долярів і її можна набути в книгарні „Свободи": 30 Montgomery St.,JerseyCity, N. J. 07302.

Українка—віцепрезидентом банку

(я.к.) Про Флориду не раз і не два були згадки в нашій пресі, особливо про чудодійні мінеральні купелі в цьому стейті, але найбільше ми читали про Маямі, де є доволі велика українська громада, яка проявляє не абияку національну і громадську діяльність.

Сьогодні читачі матимуть змогу довідатися про молоду українку Таїсу Збир-Лоррензо, яка стала віцепрезидентом Центрального банку в Маямі, про що повідомив „Маямі Ревю"

Таїса Збир-Лоррензо

Очевидно, до цього становища вона дійшла не лише поступово, як кажуть, по щаблях, але добилась його своїм умінням і неполегливою працею, прагнувши дійти до можливих вершин у своїй професії

Центральний банк у Маямі, в якому наша землячка добилася великого посту, керує трьома банками Крім цього, він має ще п'ять філій—разом вісім великих будинків. Оперує понад п'ятьма сотнями мільйонів готівки.

У розмові з Таїсою Збир-Лоррензо на запитання, як виглядає бюро, яким вона керує, вона сказала, що в її ресорті, крім секретарки, їй підлягають чотири асистенти і цілий штаб рядових банкових службовців.

Багато українців Честеру у Пенсильванії добре знають родину Збирів. Батько Таїси св.п. о. Микола Збир був парохом спочатку в Честері, а згодом церкви св. Миколая у Філядельфії.

Т.Збир закінчила середню школу в Честері, а економічні студії в Філядельфії, де і пройшла банкову практику. Тут вона теж закінчила Український Музичний Інститут з відзначенням у клясі фортепіяну. Перед виїздом до Маямі якийсь час була акомпаньяторкою мішаного хору „Кобзар". До речі, в той час у цьому хорі співала теж і її молодша, також дуже талановита у співі і музиці, сестра Маруся.

У Маямі Таїса одружилася з Франком Лоррензом, в той час завідувачем технічного відділу Центрального банку. Одруження аж ніяк не стало на перешкоді в її прямуванні до професійних осягів.

Вона є членом Міжнародного інституту внутрішніх контролерів, Американського інституту банківництва, Інституту банкової адміністрації, Американського товариства жінок-бухгальтерів банків і Крайової асоціяції жінок-урядовців банків.

Бажаємо Таїсі Збир-Лоррензо зайняти ще одну із найвищих позицій у цьому почитному американському Банку, а для української флоридської громади-стати в пригоді своїм досвідом й авторитетом, від чого—ми певні—вона не відмовиться, не дивлячись на перевантаження працею на її високому і відповідальному становищі.

Таїса Збир-Лоррензо є членом 105-го Відділу Українського Народного Союзу у Філядельфії.

СТРАЙК КОНТРОЛЕРІВ НЕ ЗІРВАВ ЛЕТУНСЬКОГО РУХУ

Вашінгтон. — Страйк контролерів руху на летовищах почався в ранніх годинах понеділка 3-го серпня, незважаючи на вимогу уряду не робити цього. Вимоги контролерів були такі високі, що управа летовищ в ніякому разі не могла їх задоволити. Рапорти з цілого ряду летовищ, особливо з Ню Йорку, вказують на малі припізнення й проволоки, одначе в дальшому розвитку є можливі поважні ускладнення. Державні чинники й адміністрація цивільного летунства плянують притягнути до керування рухом літаків на цивільних летовищах військових контролерів. Деякі летовища скоротили лети на 50- відсотків.

Вимоги юнії контролерів ідуть в різних напрямах, але концентруються вони у в трьох різних пунктах: підвишка заробітної платні в сумі 10,000 долярів річно; зменшення годин праці до 32 на тиждень; покращання пенсійного пляну. Всі ті вимоги виносять 575 мільйонів долярів.

Державні чинники підкреслюють нереальність юнійних вимог і неможливість їх вдоволити. Уряд погоджується додати до вже наміченої підвишки в сумі 1,700 долярів річно ще 2,300 долярів, що разом дасть 4,000 долярів і 40 мільйонів долярів в додаткових користях. Уступки Уряду були підставою договору, який заключено 22-го липня, але контролери проєкт того договору категорично відкинули в загальному голосуванні 20 до 1. Великі розходження між вимогами контролерів і пропозиціями з боку уряду постава страйкуючих і їхні вже тепер високі заробітки — від 20,500 дол. на малих летовищах понад 50,000 дол. на летовищах з великим рухом, що дає пересіч 33,000 дол. річно — ускладнюють цілу ситуацію.

Уряд остеріг контролерів перед страйком у такій ситуації, бо задоволення їхніх вимог економічно неоправдане, а соціяльно мало б дуже поганий вплив на ситуацію на інших відтинках. Уряд заявив, що у випадку потреби покличе до праці на цивільних летовищах військових контролерів, а супроти страйкуючих застосує передбачені у таких випадках кари. Судова заборона страйку, видана вже раніше, не лише управнює до кар, але накладає їх обов'язково.

Західня Німеччина обнижує видатки на оборону

Бонн, Західня Німеччина. Західньонімецький кабінет міністрів приготовляє проєкт бюджету на 1982 рік, у якому загальна сума бюджету підвищена на 4,2 відсотка, що включає теж суму на оборонні потреби, одначе з огляду на інфляцію, яка передбачена на той рік у висоті п'ять до шість відсотків, фактично видатки на оборону будуть обнижені на один до двох відсотків.

Фактичну обнижку бюджетових сум канцлер Гельмут Шмідт мотивував умовами на американському грошовому ринку. З огляду на високу відсоткову стопу в ЗСА не лише тікають туди інвестиційні капітали, але й утруднений продаж німецьких товарів, бо банкові кредити коштують покупців надто багато. Міністер оборони Західньої Німеччини, соціяліст Ганс Апфель, вимагав підвишки принаймні в сумі 1,6 більйона долярів, щоб покрити нею інфляційну різницю та мати конче потрібну підвишку на збільшення видатків. Одначе кабінет признав йому тільки 696 мільйонів долярів.

Загальна сума німецького бюджету на 1982 рік виноситиме 98,7 більйона долярів. Характеристичне, що в тому році передбачено обниження внутрішнього задовження з 14,7 більйона долярів до 10,8 більйона долярів. За тими сумами стоїть сам канцлер Гельмут Шмідт. Заздалегіть обороняючи себе й пробуючи оправдати факт недотримання Західньою Німеччиною зобов'язання піднести оборонний бюджет на реальних, тобто з врахуванням інфляції, три відсотки, канцлер Шмідт сказав, що всі країни Західньої Европи, мабуть, не дотримують у цьому відношенні свого зобов'язання. До цього він додав, що тільки ЗСА зобов'язання дотримають. Західня Німеччина задоволена з того приводу, що ЗСА навіть у часі господарського застою не лише несуть тягар відповідальности оборони Західньої Европи, але й добровільно збільшують його.

Таким чином проєкт державного бюджету Західньої Німеччини, не зважаючи на міжнародні ускладнення й на зростаючі зброєння Совєтського Союзу, не лише обмежує свою оборонну спроможність, але й зменшує інвестиційні капітали промислу збільшенням видатків на соціяльні потреби коштом оподаткування приватного сектора господарки. Фахова преса Західньої Німеччини підкреслює, що це згідне зі заложеннями соціялізму, але незгідне з національними інтересами. Через те вільнодемократичні союзники соціялістів публічно виступають проти цього.

В Ірані далі розстрілюють членів секти

Тегран, Іран. — З Ірану надходять дальші інформації про розстріли ісламської секти Багай, яких прив ладна секта шіїтів намагається комплетно винищити. Секта Багай начислює менше як мільйон членів у Ірані але шіїти й аятолла Хомейні вважають її особливо небезпечною. Офіційно поданих розстрілів членів секти Багай начислюється до тепер 73, одначе ця сума далека від фактичної.

В Ню.Йорку представник тієї секти Джералд Найт потвердив інформацію з Ірану, що в Табрізі знову розстріляно дев'ять провідних членів секти. Інших без підстав влада переслідує, арештовує тощо.

Втеча колишнього президента Абольгассана Бані-Садра до Франції викликала велике негодування в урядових колах Ірану. В коротці після тієї втечі під французькою амбасадою почали збиратися „демонстранти", яких охороняла й допомагала їм кричати поліція, яка прибула з ними. Свідки й дипломатичні обсерватори твердять, що демонстрантів було около 250, а поліція каже, що около 30,000. Дипломатичні джерела категорично це заперечують, подаючи й той аргумент, що у вузенькій вулиці, при якій міститься французька амбасада, в ніякому разі не могло б зміститися стільки людей, як подала поліційні джерела. Поліція заповіла, що в наступних днях будуть дальші демонстрції та, що вони будуть сильніші.

Демонстранти під французькою амбасадою носили типові для іранських ісламських фанатиків транспаранти: „Смерть Міттеранові", „Геть з французьким імперіялізмом", „Видайте нам злочинця Бані-Садра" і подібні.

(Закінчення на стор. 4)

Аґенти „шукають свободи" в Америці

Вашінґтон. — Втеча совєтських і сателітних аґентів безпеки до Америки в останніх кількох роках зросла до великих розмірів — згідно з повідомленням Федерального Бюра Інвестиґацій (ФБІ).

Теодор Ґарднер, керівник вашінґтонського бюра ФБІ, заявив, що в останніх п'ятьох роках понад 50 добре вишколених аґентів, включно з аґентами КҐБ, втекли до Америки і дістали право політичного азилю.

Ґарднер відмовився сказати, скільки таких аґентів втекло до 1976 року, заявляючи, що в останніх п'ятьох роках зі зростом числа туристів зі Східньої Европи і СССР зросло значно число аґентів-розвідчиків. Він теж заявив, що ФБІ має спеціяльні відділи своїх аґентів, яких вишколено для спеціяльних операцій із цього роду втікачами із СССР та інших комуністичних країн.

Згідно із заявою Ґарднера, агенти ФБІ не тільки що займаються такими „дефекторами", але вони також діють проти антиамериканських чужинецьких розвідчиків.

По одержанню політичного азилю в Америці, ФБІ виробляє тим колишнім розвідчикам нові документи та фактично перелицьовує їх на „нових осіб", щоб в той спосіб охоронити їх від пімсти комуністичних урядів.

Хоча число аґентів-втікачів з СССР збільшується, Москва і її сателіти посилюють свої розвідчі кадри в Америці з метою проникання в американські урядові організації, головно в такі, як Державний Департамент оборони, „Сі-Ай-Ей" та ФБІ.

Ґарднер теж сказав, що в Америці діє 20 ворожих розвідчих аґентур які мають в самому тільки Вашінгтоні 300 вишколених розвідчиків. Проникання тих ворожих аґентур в американський розвідчий апарат є однією з найповажніших проблем американського Уряду, — закінчив Ґарднер.

У світі

ОСТАННІМ ЧАСОМ справа Намібії, колишньої Південнозахідньої Африки, а до кінця Першої світової війни німецької колонії, щораз більше комплікується. Південноафриканська республіка мала колись мандат ОН над тією країною, але опісля той мандат відкликано з огляду на расову політику, що її уряд Південноафриканської республіки у ній переводив. Не зважаючи на відкликання мандату, вона й надалі не лише впливає на адміністрацію, але й утримує там військові гарнізони. Після визнання СВАПО, політичної формації, яка змагає до самостійности органами ОН, боротьба за майбутнє Намібії загострилася. Південноафриканська республіка декларує, що вона також є за самостійністю Намібії, але при включенні всіх внутрішніх сил, а не тільки СВАПО в керівні державні органи, бо СВАПО є під виключним совєтськими впливами і не виконує волі населення, а бажання її московських протекторів. Останньо Південноафриканська республіка зміцнила свій натиск у справі Намібії й почала наступ на табори й опірні пункти СВАПО в Анґолі, — а як подають офіційні джерела Анголі, — навіть окупувала цілий ряд пунктів і міст у прикордонній полосі, щоб унеможливити діяльність партизан СВАПО.

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ Франсуа Міттеран взяв на себе завдання перед президентськими виборами перевірити ситуацію на відтинку побудови атомових елктростанцій, які розпочав будувати попередній французький уряд президента Валері Жіскара д'Естена. Президент Міттеран наголошує потребу застосувати різні енерґетичні засоби для витворення електроенерґії у Франції, а не тільки атомову енерґію. Згідно з цим принципом він зарядив припинення робіт на п'яти будовах електростанцій аж до часу, коли можна буде всебічно вивчити все, що відноситься до їхньої побудови, а відтак до продукції електроенерґії. Президент Міттеран, як і президент ЗСА Роналд Реґен кладе великий натиск на вжиття вугілля, як енерґетичного засобу, бо його величезні скількості є в Франції, як і в ЗСА.

ЧИСЛО ЖЕРТВ землетрусу в Ірані поважно зростає. З початкових 500 жертв тепер згідно з офіційними іранськими джерелами дійшло до 8,000. Землетрус мав місце в провінції Керман, яка є в південній частині Ірану. Іранське радіо подає в перській мові докладні повідомлення про цю катастрофу, називаючи її „унікальною". Щоб відвернути увагу від землетрусу й браку опіки над населенням навіщених околиць, а зокрема над вбитими, раненими й позбавленими даху над головою, уряд накликує до масових демонстрацій проти жидів. Урядові установи організують у Теграні щоденні масові виступи проти Ізраїля, про які засоби масової інформації поширюють роздуті інформації. Крім цих демонстрацій інші державні уряди організують демонстрації проти Франції, в яких учасники носять заздалегідж приготовлені транспоранти з лайливими словами проти тієї країни і її влади.

ПРЕЗИДЕНТ ҐАМБІЇ, Африка, Давда Кайраба Джавара, прибув до Лондону на весілля престолонаслідника Чарлза з лейді Діяною. В часі його перебування в лондоні в Ґамбії відбувся державний переворот, революціонери скинули існуючий уряд і номінували свій та повідомили про це в радіо, про що довідався президент Кайраба Джавара. Після цього він заявив, що вертається до Ґамбії й при допомозі вірних собі поліції й збройних відділів прожене ворохобників і приверне свою владу. Дипломатичні джерела з Африки подають деталі про перебіг того перевороту. Ядром його були ті збройні відділи, на які розраховує президент Джавара — Ґамбія не має реґулярної армії — та вуличні елементи, які при тій нагоді пограбували крамниці, спалили чимало домів та побили до смерти припадкових людей. Керівники перевороту видали проклямацію, у якій повідомили, що вони „проти імперіялізму й колоніялізму". Вони навіть пообіцяли, що заведуть у країні „справедливість, лад та порядок", а знищать „племінність, перекупство й протекцію". Дипломатичні кола допускають можливість, що Лівія підтримувала переворот, бо президент Джавара був проти лівійського лідера Муамара Каддафі.

ДЕВ'ЯТЬ зорганізованих груп підприємців в Ель Сальвадорі повідомили, що вони розпочали акцію за зміну політики привладної хунти, очоленої президентом Хозе Наполеоном Дуарте. Підприємці домагаються більшого голосу в політиці і пропонують шукати злагоди з лівими партизаними, бо із-за теперішньої внутрішньої боротьби дуже терплять їхні інтереси.

МОСКВА ЗБІЛЬШУЄ ДОСТАВУ ЗБРОЇ ДО КУБИ

Вашінгтон. — Москва послідовно збільшує свою і своїх сателітів збройну готовність, заявив державний секретар Александер Гейґ у своєму письмовому звіті Комісії збройних справ Сенату, підкреслюючи, що в цьому виразно відбивається „пов'язанність мілітарної й закордонної політики" СССР і надалі плянує збільшеними мілітарними засобами і загрозою вжити їх розв'язувати політичні проблеми й поширювати свої впливи в світі.

Секретар Гейґ поінформував, що американський Уряд має докази про значне збільшення совєтських транспортів зброї й амуніції до ЗСА в останніх сімох місяцях. Він додав, що в американських руках є „солідні" дані, які вказують, що значна частина тієї зброї після переладування в Кубі відходить до інших країн Центральної Америки. Гейґ підкреслив, що 1980 року Совєтський Союз експортував до різних країн світу зброї на більше як 16 більйонів долярів, а ЗСА в той же самий час виекспортувала тільки на десять більйонів долярів. До того треба додати, що совєтські сателіти доставляють зброю й амуніцію до різних країн світу й ті достави є поза всякою контролею. В розмові з журналістами після зложення своїх інформацій і вияснень у сенатській комісії, державний секретар не приховував перед журналістами фактів, що частина совєтської зброї доставлена до Куби відходить до Нікараґуа та до Ель Сальвадору.

Так само велика частина тієї зброї й амуніції йде на потреби кубинського експедиційного корпусу в Африці, який, не зважаючи на обіцянки, не маліє, а навпаки постійно поповнюється новими елементами.

Державний секретар заявив, що ЗСА будуть намагатися двома різними дорогами взяти під контролю ту загрозливу проблему. З одного боку, буде вжито політично-дипломатичних заходів, які, одначе, не будуть занадто надійними, якщо їх не доповнити іншими. Одним з інших засобів буде створення такої збройної резерви в ЗСА, яка уможливить у випадку потреби доставу в різні пункти потрібних засобів різного роду зброї. Дотепер це було вчеможливлено браком потрібної зброї в резерві, або навіть недостатньої продукції. Тепер Конґрес вже ухвалив 350 мільйонів долярів на закуп таких збройних резервів, а в майбутньому можна сподіватися збільшення тих оборонних кредитів.

В Америці

ЩОБ СТРИМАТИ колосальний наплив нелеґальних чужинців до Америки, Уряд Реґена проголосив нову політичну лінію у справі законів для нелеґальних еміґрантів. Білий Дім звернувся до Конґресу, щоб стримати дозвіл праці нелеґальним еміґрантам, як також, щоб припинити наплив до ЗСА біженців з Гаїті, які масово прибувають до Америки. Із встановленням цього нового еміґраційного закону мають стримати дозвіл на в'їзд ба рік праці 50,000 тимчасових робітників із Мехіко, що входить у дворічну експериментальну програму. На думку Президента і генерального прокурора Вілліяма Френча Смита, допущення мехіканських робітників до ЗСА не спричиниться до поширення безробіття у цій країні, якщо цих еміґрантів затруднять у стейтах чи індустрії, де є запотребування на працю.

КОМІШЕНЕР НЮЙОРКСЬКОЇ пліції Роберт Дж. МекҐваєр проголосив нову програму в боротьбі з наркотиками. Він поінформував, що від понеділка, 3-го серпня ц.р., сто поліціянтів, зодягнених по-цивільному, почнуть облаву по парках, вулицях, подвір'ях шкіл, розшукуючи за особами, які або заживають наркотики, або займаються їхнім продажем. Цих осіб, при яких вони знайдуть малу кількість маріхуани, покличуть до суду, а — цих, в яких вони знайдуть поважну кількість наркотиків — змісця заарештують.

У ДЖОНС ГОПКІНС університеті, в якому дослідники займаються студіями над чинниками, які грають ролю довговічности в подружжі, дійшли до висновку, що за всілякою правдоподібністю на протязі кількох років після смерти свого подружнього партнера, чоловіки вмирають скорше, ніж жінки. Студії дослідників цього питання також вказують на це, що вдівці, які після смерти своєї жінки одружуються вдруге, жиють довше.

ФЕДЕРАЛЬНА КОМІСІЯ ТОРГІВЛІ повідомили 31-го липня, що американська автомобілева компанія Гонда погодилася направити передчасно (на протязі трьох перших років після купівлі) поіржавлені передні запобіжні ґрати (фендерс) в усіх автомобілях того роду, проданих в ЗСА від 1975 до 1978 років, або повернути їх власникам кошти витрат. Угода ця торкається власників авт Гонда в 24-ох стейтах, т. зв. „солоної смуги" і в Дистрикті Колюмбії. Власне сіль, що вживають в цих стейтах, щоб розтанув сніг на шляхах, є головною причиною іржі на „фендерах", у наслідок дефектів у їх конструкції. Заміна цих „фендерів" новими буде коштувати японським автомобілевим продуцентам десятки мільйонів долярів.

24-РІЧНОГО КРЕЙГА РИЧАРДА КЛЕЙМОРА, голова девятичленної групи, яка перепачковувала наркотика до ЗСА з Афганістану, Пакістану, Індії та Китаю, засуджено на 24 роки позбавлення волі. Ця група перевезла нелегально в ЗСА героїну і „гашіш" на десятки мільйонів долярів. Виголошуючи вирок К. Клеймորові у федеральному повітовому суді в Бруклині, суддя Томас Летт сказав: „За сім років я ніколи не мав ще такої великої справи. Шкода, яку ці ліки можуть зробити, незліченна".

У СТЕЙТІ ЮТА ГРІМ вдарив у магазини з пропейним газом і спричинив великий пожар, полум'я якого сягало 250 футів в гору. Вогонь скоро поширювався і захопив частину лісового масиву у якому таборували вакаційники. Понад 10 осіб були поранені, а 3,000 осіб місцева влада мусіла евакувати у більш безпечні місця. Пожежники гасили вогонь майже цілу добу.

НА АТЛАНТІЙСЬКИХ водах, на південь від Флориди, постійно перебувають різні американські воєнні кораблі. Серед них є також великий авіоносець „Індепенденс" з повним складом бойових американських літаків. Як подають американські джерела, кубинські літаки вже декілька разів перелітали в поблизу корабля „Індепенденс", щоб зробити розвідочні фота. Кожен раз американські літаки не допускали до того й кубинці відлітали, не виконавши завдання.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Мадридська конференція

В останньому тижні липня ц. р. сталися дві важливі події, які хоч і заіснували в різних частинах світу, все ж є дуже тісно пов'язані одна з одною, як теж вони матимуть дальший неґативний вплив на взаємовідносини між Сходом і Заходом.

З днем 28-го липня ц. р. Мадридська конференція, яка почалася ще в листопаді 1980 року, перервала свої наради, не погодившися щодо дальшого перебігу нарад восені цього року.

Рівночасно, 25-го липня ц. р. в Москві совєтський суд засудив Фелікса Серєброва, останнього активного члена Московської Гельсінкської групи, на дев'ять років примусових робіт і вигнання за „антирадянську пропаґанду і аґітацію". Серєбров був одним з чолових діячів згаданої групи, який зібрав документацію про зловживання психіятрією совєтського уряду, який запроторює політичних „проступників", цебто цих осіб, які критикували совєтський режим, до шпиталів для умовохворих. Разом із Серєбровим засуджено в Москві математика Вячеслава Бахміна, спеціялістку в компюторах Ірину Ґривніну, психіятра Анатоля Корягіна (арештовано в Харкові), математика Александра Левута, медичного асистента Александра Подрабінека і радіолога д-ра Леонарда Терновського.

Із арештуванням Оксани Мешко і Івана Кандиби, останніх членів Української Гельсінкської групи, які були на „волі", знищено ефективність, хоч би на короткий час, цієї групи. Це саме зроблено з литовською, вірменською і грузинською групами, які у противагу — українській і російській, мали значно менше число членів.

Кампанія КҐБ проти правозахисних рухів у СССР почалася рівночасно зі закінченням Гельсінкської конференції у серпні 1975 року, коли це саме, кілька тижнів після конференції, московська і українська групи почали свою діяльність.

Від самого початку підписання Гельсінкських угод, Москва систематично і урядово порушувала всі постанови, які вона підписала в Гельсінках, що їх вона врочисто обіцяла дотримувати. Не зважаючи на це, що всі правозахисні групи в СССР діяли в рамках совєтської конституції та Універсальної Декляраціі Прав Людини Об'єднаних Націй, совєтські суди судили членів тих груп за „політичні провини", закидаючи їм такі „злочини", як „антирадянська пропаґанда і аґітація", „образа радянської держави" тощо.

Якщо йдеться про переслідування членів Української Гельсінкської групи, то їх карано далеко тяжчими карами і довшими реченцями тюрми чи примусової праці в таборах, проти чого кількакратно протестував проф. Андрей Д. Сахаров. Українським членам Гельсінкської групи, навіть тим, що вступили в члени групи на вигнанні поза Україною, приписували такі злочини, як: „насилування жінок", „крадіж державного майна", посідання „забороненої про зброї" (між нею також така „зброя", як ножі тощо).

Так,як на Беоґрадській конференції (1977) совєтські делеґації бльокували всі заходи інших членів конференції у напрямі узгіднення заключних комунікатів і постанов, так теж це саме вони робили на Мадридській конференції. У Мадриді, одначе, західні делеґації в унісон критикували СССР і його сателітів за безустанне переслідування власних горожан та послідовне ламання міжнародного договору.

Перед замкненням конференції, голова американської делеґації амбасадор Макс Кемпелман засудив вчинки Совєтського Союзу ствердивши, що Москва вживає метод „аґресії та застрашування" по цілому світі. Він згадав про інвазію Афганістану та ламання Гельсінкських угод.

Совєтські делеґати, замість відповідати західнім делеґатам в справі порушень Гельсінкських угод, атакували Америку за її опозицію проти скликання спеціяльної конференції в справі роззброєння в Европі. Москва хоче, щоб така конференція визначила „зони довіря", між західніми країнами та Варшавським Бльоком. Совєтський Союз „великодушно" пропонує поширення такої „зони довір'я" на схід від „залізної заслони" аж по Урал з цим, щоб Захід посунув таку „зону довір'я" аж до берегів Північної Америки. Це означало б, що Америка була б примушена повідомляти Москву про всі мілітарні та морські рухи на Атлантійському океані та Середземному морі, а на це ані Америка, ані теж її союзники з НАТО не можуть погодитися.

Отже по восьмох місяцях балаканани в Мадриді, конференцію відкладено без жадного узгіднення чи комунікату. Неофіціяльно, одначе, існує поміж делеґатами переконання, що конференція збереться на остаточні наради ще цього року в жовтні, та повинна тривати місяць часу.

Ані американська делеґація, ані будь-яка західня делеґація не спроможна була сказати, чи кінцева стадія Мадридської конференції доведе до будь-якого договорення зі східнім бльоком. І в цьому нічого нового.

Іван Кедрин

ПЕКІН ЧИ ТАЙПЕЙ АБО: ПРАГМАТИЗМ ЧИ ІДЕОЛОГІЯ

На сторінках „Свободи" появилися статті двох видатних громадян-журналістів, з яких один схвалював подорож державного секретаря Александра Гейга до Пекіну у піготові візити президента Роналда Регена, другий таврував наближення Америки до Комуністичного Китаю, уважаючи у такому звороті американської закордонної політики чи не зраду відносно національного екзильного уряду на Тайвані, підтримуваного Америкою. Арґументація кожної з цих взаємосуперечних статтей була логічна, — кожна з тих становищ має свої „за" і „проти" і тому читач може бути здеорієнтований. Отож, варто розмежувати світла і тіні кожної з тих політичних концепцій, ствердити безперечні факти і дійти до логічного висновку

Немає сумніву, що всі ми, вільні українці (і напевно величезна більшість наших земляків в Україні) симпатизуємо більше з національним, чи націоналістичним правлінням в Тайвані (Формозі), аніж з комуністичним правлінням у суходільному Китаї. Немає сумніву, що всім нам, вільним і поярмленим українцям, милою була концепція екзильного уряду китайців на Тайвані, що в їх матірній батьківщині скорше чи пізніше прийде до повстання проти комуністичного режиму Мао Дзедона і що тоді війська, зорганізовані на Тайвані, доведуть остаточно до визволення Китаю з-під комуністичної диктатури. Екзильний уряд на Тайвані не тратив надії, що та сама американська Сьома фльота, яка перевезла на Тайван в грудні 1949 року рештки переможених військ Чіянг Кай-ші — при заламанні комуністичного режиму в Китаї перевезе назад на азійський континент військо, яке стане базою для повороту Китаю до табору демократії. Такі були (і є) наші симпатії.

Проте політика не керується симпатіями-антипатіями, сантиментами і ресантиментами. Наприклад: сьогодні українська політична думка дійшла вже до зрозуміння, що величне гасло „віри у власні сили" не принесе відродження української держави, бо для цього треба єдиного фронту всіх поярмлених імперією народів, в першу чергу — чи це нам подобається, чи ні — згоди українців з поляками і жидами, треба сприяння зростові числа російських білих круків, які визнають за Україною право до своєї держави, треба міжнародної коньюнктури чи кривавої боротьби за владу у Кремлі. І коли йдеться про американську закордонну політику, то колишній президент Ричард Ніксон перейшов уже до історії, як завзятий противник комунізму, — як той, що ще як сенатор вів таку кампанію за очищення державного апарату від комуністичної інфільтрації, що у в'язниці опинився ніхто інший як радник державного департаменту Альжир Гісс, один з дорадників Ф. Д. Рузвельта у Ялті. А все ж, той поборювач комунізму Ричард Ніксон започаткував зворот американської політики в сторону порозуміння з Комуністичним Китаєм. Бо він знав і розумів, що коли Совєтський Союз став потугою, яка загрожує вільному Світові включно з Америкою, то треба застосувати у практиці засаду „ворог мого ворога є моїм приятелем".

У практиці — це не завжди здійснюється, бож гітлерівська Німеччина була ворогом Совєтського Союзу, зламавши пакт Рібентропа-Молотова з серпня 1939 року, — проте водночас переводила політику ґеноциду супроти українського народу з пляном перетворити Україну в „картоффельлянд". Але засада, що ворог нашого ворога є нашим приятелем — правильна, якщо йдеться про зупинення походу російського імперіялізму. І Роналд Реґен із своїм державним секретарем Александром Гейгом пішов за прикладом Ніксона. Тільки Александер Гейґ розумніший й кращий знавець Совєтського Союзу, як був ним Генрі Кіссінджер, права рука Ніксона. Кіссінджер був зачмелений доктриною „рівноваги сил" у міжнародному світі і штовхав Ніксона до „детанту" у відношенні до СССР, — Гейґ розуміє, що детант і переговори про обмеження стратегічної зброї з СССР можуть бути тільки тоді успішні, якщо ЗСА переговорюватимуть з позиції сили і що мілітарна та господарська сила суходільного Китаю, ворога СССР, скріплює також позицію Америки, тому треба допомогти Пекінові і Ніксон і Реґен були у своїй політиці супроти Китаю прагматистами — вони відсували набік проблему ідеології, дармащо ідеологічно Тайван із своєю столицею Тайпей була (і є) їм куди миліша, аніж Пекін.

Згаданий вгорі пакт Рібентропа-Молотова був клясичним зразком застосування прагматизму в міжнародній політиці, а не спільности ідеології. Гітлер - Сталін — смертельні ідеологічні вороги — створили союз, керуючись однаковою ціллю: поділити між себе світ, знищити вільний світ на чолі із ЗСА й Британією, не вирікаючися своїх взаємосуперечних ідеологій — нацизму і комунізму. І тому і Реґен та його амбасадор в ОН Джін Киркпатрік прийняли не сантиментально-ідеологічний, а практично-прагматичний підхід до проблеми прав людини: різко і голосно домагатися прав людини у ворожих Америці комуністичних країнах, зате тихою дипломатією старатися за покращання прав людини в країнах прихильних Америці, як, наприклад, Савдійська Арабія, чи Південно-африканський Союз. Це не подобається ліво-ліберальним американським демократам і ми українці, також воліли б не робити різниці між державами з авторитарними системами, які не шанують прав людини. Але державні керманичі керуються державними інтересами, а не сантиментами.

Ми безумовно не можемо симпатизувати з правителями суходільного Китаю з його недавньою „культурною революцією", з його недавніми „книжечками Мао", боготвореного вождя, що його вдову в'язнять тепер, як „ворога режиму", — ми не можемо симпатизувати з окупантами Тибету, але мусимо бажати собі, щоби той комуністичний Китай був такий сильний, щоб володарі Кремлю лякалися проявляти свій експансіонізм будь-де у світі. І тому Александер Гейґ недавно у Пекіні говорив і про господарську підтримку Комуністичному Китаєві і про можливість продажу йому новітньої зброї. І Москва нічого більше не лякається, як „політики оточення" — на заході країнами НАТО, на сході Китаєм і Японією, від півдня приязними Америці арабськими і південно-азійськими країнами.

Логічний висновок: це в інтересі української визвольної справи, щоби „вісь" Вашінґтон-Пекін-Токіо існувала не тільки, як теоретична концепція, але як могутній політично-військовий союз, загрозливий для СССР, як ґарантія проти совєтського експансіонізму. Бо коли йдеться про інтерес держави — рішає розум, а не сантимент, рішає прагматизм а не ідеологія.

З господарського життя

Дефіцит торгівлі зі закордоном обнизився у ЗСА в червні до 3,12 більйонів долярів. Загальний дефіцит закордонної торгівлі ЗСА обраховує секретар Департаменту торгівлі на більше, як був минулого року. Минулого року той дефіцит виніс 36,4 більйона долярів, а цього року повинен бути декілька більйонів вищий.

Знесення ембарґо на продаж збіжжя Совєтському Союзові прийшло для нього в добрий час. Бо хоча СССР зробив великі замовлення в Арґентині й робить у Канаді, все таки американські сільськогосподарські продукти, їхня ціна і їхня якість у багатьох випадках найвища і тому з огляду на безпосередні користі Москва звертається до американського ринку. Минулого тижня Совєтський Союз знову закупив 200,000 метричних тонн кокурудзи в ЗСА, що дає збірну суму 1,05 мільйона тонн кокурудзи з доставою після 1-го жовтня ц. р. Йдеться про додаткові замовлення вище договірної суми вісім мільйонів тонн річно. Вісім мільйонів тонн річно Совєтський Союз уже закупив і тепер може купувати тільки завдяки знесенню ембарґо.

Місяць червень приніс рекордовий відплив ощадностей з ощадностево-позичкових товариств у ЗСА. Відплив ощадностей був на 5,6 більйона долярів вищий як вклади. В травні відплив був вищий на 70 мільйонів від вкладок, а в квітні 4,6 більйона і в березні 2,1 більйона. Назагал втрати перевищили вклади в перших шести місяцях на 10,9 більйона. А минулого року в цьому самому часі вклади перевищили відплив на 2,4 більйона долярів.

У той час, коли чинники, які наглядають і реґулюють працю щадниць, підкреслюють зростаючу небезпеку для ощадностево-позичкових товариств з приводу вищого відпливу фондів, як вклади. Департамент скарбу займає становище, що, хоча відплив направду великий, одначе немає небезпеки. Недавно керівник уряду, що контролює щадниці, Ричард Пратт говорив, що приблизно одна третя щадниць може бути загроженою у свому існуванні, якщо не припинити тенденції відпливу фондів. Зате, Роджер Меле, помічник секретаря скарбу заявив, що готівкова ситуація на відтинку щадниць забезпечує дальший здоровий розвиток.

На зустрічі в Оттаві, в якій взяли участь представники міністерства фінансів Канади на чолі з міністром Алленом МекІкеном і репрезентанти семи головних канадських банків, міністер МекІкен представив невигоди, які вже виникають, а в майбутньому можуть збільшитися з безпляновою перебирання американських фірм канадськими бизнесменами. „Канадизація" канадської господарки, тобто перебирання різних фірм і цілих галузей канадськими громадянами є й надалі „пріорним завданням канадського уряду". Міністер запропонував дирекціям канадських банків, щоб вони пригамовували кредит фірмам і людям, які беруть позики з метою закупу чужих, а в першу чергу американських підприємств. Він вказав на один випадок, коли, щоб закупити американське власництво, викуплено американських долярів на суму одного більйона долярів. Крім різних інших наслідків, які не завжди позитивні на довший протяг часу, такі трансакції зразу викликають збільшення тиску на канадський доляр і вартість його паде нижче фактичної сили закупу. Одночасно з тим зростає відсоткова стопа внутрі Канади, яка тепер уже осягає 22 відсотки у річному відношенні і то для найкращих клієнтів, що, очевидно, обнижує і так уже сповільнене господарське життя.

Боротьба за унезалежнення канадської господарки від закордонних капіталів має подвійне вістря. З одного боку вона зрозуміла й конечна, а з — другого без закордонних капіталів Канада була б сьогодні далеко позаду. Як воно виглядає наділі, то видно з такого факту: федеральний уряд Канади натискає, щоб процес канадизації енерґетичний сектор канадської господарки приспішувався. Одночасно з тим канадські офіційні джерела вказують, як багато користей має Канада з чужих капіталів, які працюють у Канаді. Останньо знову американська фірма Мобіл Ойл відкрила поважні запаси нафтової ропи при берегах Нювандленду. Нововідкритий терен уже дає 5,336 бочок ропи денно і 2,9 мільйонів стіп природного газу і є надії на дальші відкриття у цьому районі.

Приспішення розбудови енерґетичних джерел Заходу зумовлена різними причинами, а між ними і тиском Совєтського Союзу, щоб дістити західні капітали й експертизу для розроблення добування земного газу з півострова Ямаль на Сибірі. Газ з тих теренів Москва намагається доставляти Европі при передумові, що Захід дасть потрібні гроші, матеріяли й знання для побудови газопроводу на Захід. Щоб уникнути конечности вкладати колосальні матеріяльні засоби в розбудову продукції і побудову ліній постачання із Сибіру — Захід максимум уваги мусить присвятити власним джерелам, чого вимагають у першу чергу ЗСА і на що особливу увагу звернув президент Реґен на господарській конференції на вершинах у Монтебелло біля Оттави в Канаді.

Панас Феденко

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

Франція під новим президентом Міттераном стоїть на порозі реформи адміністрації. Франція — віддавна „клясичний приклад" централізму. Голова королівського уряду кардинал Рішельє (1585-1642) примусив інші лінії королівського роду до послуху монархові. Опозицію („фронду") зломлено кривавими розправами. Паризькі бюрократи опанували адміністрацію областей, що мали історичні назви — Бурбонь, Франш-Конте, Дофіне, Оверня. В центрі влади стояв король з своїми міністрами. Чи слова — „держава це я" (l' e'tat c'est moi) вийшли з уст Людовика XIV, чи ні, однаково: ця фраза характеризує суть централізму Франції.

Велика Революція 1789 не скасувала централізму. Партія „жиронденів", які хотіли децентралізації, була розбита „жакобенами" (якобінцями). Вони дали клич: „Єдина неділима республіка" (Re'publique une et indivisible). Противникам централізму відрубувала голови ґільйотина.

1800 року до влади прийшов генерал Наполеон Бонапарт і від року 1804 Франція була під пануванням „імператора". Ще за республіки Францію розділено на повіти, на чолі з „префектами", призначеними з Парижу. В їх руках зосереджена була місцева влада, вони були виконавцями наказів, що приходили із столиці Франції.

Цей устрій пережив революції, що відбулися у Франції в XIX віці, першу та Другу світову війни і зміни, що настали за „п'ятої республіки" 1959 році на чолі з Де Ґолем.

Президент Де Ґоль розумів невигоди централізму, що не давав розвинутися ініціятиві громадян для рішення місцевих справ. Тому він хотів децентралізувати Францію, дати окремим областям виборну самоуправу. Дивна річ: Де Ґоль не здобув згоди більшости громадян в голосуванні за децентралізацію і відійшов від влади.

Централізм наробив великої шкоди мовам і культурі тих народів, що живуть у Франції. Мови бретонців, провансальців, басків зведено на рівень діялектів (patois) для домашнього вжитку, їх вигнано із школи, адміністрації, преси як щось негідне культурної людини.

Однак, зчасом, почалося відродження національних мов, інтерес до історії свого народу пробудився, також з'явилася література і політична активність. В Бретані, де людність говорить кельтською мовою, на Корсиці з її італійським діялектом і серед басків, на кордоні з еспанськими басками, протест проти паризького централізму виявляється також у формах терору.

Перед виборами президента і парляменту 1981 року партія Міттерана давала виборцям-нефранцузам обітниці, що, здобувши владу, візьметься до реформ адміністрації. Ці пляни й заяви суперечать усій попередній політичній кар'єрі нового президента: він належить до „якобінського клюбу" в Парижі, з централістичною традицією. Але, мабуть, рух між французькими „націоналами" так зміцнився, що і переконані централісти-якобінці мусять шукати якогось компромісу з ними: уже, за прикладом еспанських басків, заворушилися французькі баски, вони хотіли б жити з іншими басками вільно і вкупі.

Із проголошеної реформи видно зміну назв майбутніх повітових начальників. Замість

(Закінчення на стор. 4)

Омелян (Мільо) Бучацький

ПОДОРОЖ У МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ

II

Кожна людина, яка відвідує чужу для неї країну — автоматично порівнює її з тими країнами які бачила, або в якій жила. Отже, як виглядає Америка очима австралійського „запроторенця"? Без сумніву що кожний мешканець Австралії знає багато більше про ЗСА, як американець про Австралію. Причин на те кілька, а головна — це телевізія. Бо не тільки на австралійській телевізії показують майже ті самі програми, які можна побачити в ЗСА, але коли, наприклад, є пожежі в Каліфорнії, спеки в Тексасі, авантюри з неграми в Гарлемі, полет на місяць, атентат на Кеннеді та інше, все те може побачити мешканець Австралії у Сиднею чи Мельборні, чи в кожному іншому містечку, евентуально кільканадцять хвилин пізніше від мешканця ЗСА. Але не тільки — про події в Америці, бож це саме можна сказати про різні закутини цілого світу. Під час Другої світової, корейської і в'єтнамської воєн сотні тисяч американських вояків жили і перебували в Австралії. Австралія вважалась „гоум евей фром гоум". І властиве цілком слушно. „Кока кола", „Пепсі кола", „МекДоналдс бирґерс", „Кентакі чіккен", „Піцца Гат", „супермаркетс", американські фільми в кінах, американські програми на телевізійних екранах — все те в дечому багато нагадує ЗСА. Однак воно не дає повного образу. І тому майже на кожному кроці — вас прямо заскакують усякі несподіванки. Для прикладу: ви приїжджаєте в Ню Йорк у це самісіньке місто, перед яким вас перестерігали не тільки всі знайомі з Австралії, які тут бували, але ще більше знайомі і рідня із ЗСА! Спинюєтесь на славному „Давнтавні" — і відразу бачите два обличчя Ню Йорку. З одного боку той „славний" бруд, сміття, знищені кам'яниці, препогано одягнені мешканці (до речі — гірше одягненої публіки, в загальному в Ню Йорку вам не доведеться бачити ніде в світі!) Ще й до цього — „боми" на рогах вулиць, безнастанний гамір, рух, крик, задуха. Ага, оте той Ню Йорк, про який ви стільки чули! Та це ще нічого. Вас везуть ще славнішим сабвеєм. Ото щойно „експірієнс"! Оті написи — в вагонах і на них. Ота переважно чорна публіка. Всюди бруд, сморід, перестарілі вагони, в яких із-за гамору не можна почути ні слова. А вздовж дороги на Квінс — величезні простори знищених, спалених, зруйнованих дільниць. Гори знищених авт. Акри і акри руїн, яких описати годі, і подумати, що все те в найбільшому, найбагатшому місті світу! І ви дивитесь і дивитесь і начудуватись не можете. Такого там в тій далекій „бідній" Австралії ви не бачили, вам навіть щось такого й не снилось. Мали рацію знайомі, що Ню Йорк жахливе місто. Жахливе!?

А трохи пізніше ви відкриваєте другий Ню Йорк. Із 107 поверху Трейд Центру перед вами інший Ню Йорк! Куди не глянь — хмарочоси без кінця і міри. Великі, дуже великі і менші. Місто поперетинане широкими алеями і вужчими вулицями — здовж і поперек. Асфальтова джунґля, а в ній майже 8 мільйонів мешканців із усіх кінців світу — усіх рас на землі. Вони всі живуть у цій джунґлі, в якій життя іде й кипить 24 години денно. Ню Йорк ніколи не спить. Про це ніхто не потребує вам нагадувати, це видно на кожному кроці. Ню Йорк — живе місто; все в русі, все в погоні — час то гроші, а гроші то — все!

А потім у безконечність ходите, тими безконечно, здавалося б, довгими алеями і вулицями Ню Йорку і надивитися не можете. Ось. Волл Стріт — фінансовий центр світу з його біржою, П'ята вулиця з елеґантно одягненою публікою, а там — ґалерії, ґалерії, ґалерії. Сентрал парк (перед яким остерігали, мовляв, „обрабують тебе в білий день") чудова зелена оаза серед асфальтової джунґлі, вщерть переповнена людьми. Дорослі і діти. Ґринїч Вилледж, який так особливо нагадує сиднейський Педдінґтон. „Літтл Італі". І китайська дільниця. Яка різноманітність!

А коли вам уже досить оглядин — вам його показують зі всіх боків, з води. А є на що подивитись. І розуміється є український Ню Йорк. З церквами, установами, крамницями, пресою.

Часто зрічникований, контроверсійний, поділений, навіть розсварений, але все таки свій, рідний, з усіми плюсами і мінусами. І також живучий.

І вкінці, якщо ви все передумаєте, зваживши всі плюси і мінуси, то мусите прийти до висновку, що Ню Йорк — унікальне місто! Ню Йорк — чудовий! !

Несподіванкою для вас є американські суперґайвеї, про які ви чули, бачили в кіно чи телевізії. Все таки — вони інакші. Несподіванкою є і ті величезні простори сьогодні на окраїнах великих міст, незаселені і під управою. Велика кількість фарм, лісів. Чомусь в уяві, скажімо простір поміж Бостоном і Балтімором, завжди ввижався пасмом майже одного великого міста. А хіба несподіванкою не є американські доми? В більшості вони збудовані з дерева. Їхні ціни порівняльно дуже низькі до домів у Сиднею. Несподіванкою є теж озброєні сторожі по банках, деяких супермаркетах. Тяжко привикнути і до тієї маси неґрів по різних дільницях, цього в Австралії немає.

Там на кожному кроці вас перестерігають. „Не носи готівки зі собою. Вважай на задню кишеню. Не їдь сабвеєм! От того обрабували, а тамтого обрабувати пробували". Перестороги, перестороги.

А таки найбільшою несподіванкою є американське літо! Можна було почути такі слова: „То в Австралії не є ще гарячіше як тут? Але сьогодні це ще нічого, почекайте, будь ласка, до серпня. От тоді жарить чоловіче!" Але хто хоче чекати на цю спеку, що доперва прийде, коли вам із сьогоднішньої — світ немилий!

Про українську Америку, ви розуміється, чули багато. велика маса українських поселенців, повно всяких установ, організацій, усякого майна, будівель. І розуміється — це не дивно. Бо українців велика маса! Велика? А скільки ж насправді їх є в Америці? Тут розуміється, надходить стільки відповідей, що й запитань. Мільйон, два! Два то фантазія, але скажімо в Філядельфії, яку її жителі вважають центром українського життя в Америці, є 45,000. Ні — каже другий — 60,000. Та що ви кажете, на це третій — 75.000. А правдивий песиміст підказує, що українців там є 25,000. І ці всі інформації дістаєте в той же сам день, в тому самому місці і майже в той сам час! От чудасія. Але справді ж скільки є тих українців у ЗСА, Ні, добре, а скільки є українців в Австралії? Або в Україні, Чи може в цілому світі? Правду сказати, ніхто цього докладно не знає. І

(Закінчення на стор. 4)

Пам'яті Володимира Дідика

Гаря ий ранок 3-го липня цього року приніс зі собою зловіщу вістку, що в лікарні Гарпер у Дітройті відійшов у вічність св.п. Володимир Дідик. Вістка ця боляче вразила не тільки дружину, дві доньки з родинами, четверо внуків і сестру, але сколихнула до глибини сердець найближчих приятелів, всю громаду метрополії Дітройту, а найбільше, численну союзову родину, для якої працював покійний повних 50 років свого трудолюбивого життя.

Св.п. Володимир Дідик народився 28-го вересня 1903 року в Угрині коло Чорткова. Молодою душею радісно спр ийняв відродження української держави, а згодом болісно пережив її втрату. Сповнений гарячого патріотизму Володимир вже в своїй юності включився в підпільно-політичні дії зорганізованого спротиву проти польської окупації українських земель. Єдиний живучий співробітник тих часів — це ред. Іван Бек.

Загрожений арештом польської поліції, на доручення клітини тодішнього проводу УВО, ранньою весною 1923 року переходить на Чехословачину. Поселився в Празі, де познайомився з багатьма старшинами УГА та політичними діячами, між ними — з Дмитром Галичином, пізнішим головним предсідником УН-Союзу. Восени того ж року переїхав до ЗСА. Від 1924 року постійно він жив у Дітройті, де широко розгорнув суспільно-громадську та політичну роботу. Наснагу в політичній роботі Дідик черпав і з близького знайомства та співпраці з полк. Євгеном Коновальцем, полк. Р.Сушком, Сеник-Грибівським та іншими націоналістичними провідниками. У 1930 роках був організатором та промотором дій леґального сектора єдиної тоді Організації Українських Націоналістів — Організації Державного Відродження України (ОДВУ), основуючи її клітини та стимулюючи їхню широкорозгалужену діяльність по обидвох боках ріки Дітройт, тобто в ЗСА і Канаді. Боляче пережив і гірко розчарувався розколом ОУН у Другій світовій війні. Тоді зосереджує свою діяльність в допомоговій акції, як один із засновників Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету (ЗУАДК). Після III конгресу УККА в 1946 році Дідик очолює перший зорганізований відділ УККА в Дітройті.

То понад усе він з посвятою та відданістю працював для Українського Народного Союзу, віддавши для нього понад півсторіччя творчої праці. Кільканадцять зорганізованих відділів УНС в Дітройті та в південному Онтаріо, в яких об'єдналися сотні членів — це один з найкращих доказів роботи покійного. Імпозантний Український Народний Дім (власність чотирьох відділів УНС), що був бастіоном суспільно-громадського життя великого Дітройту на протязі кількох декад, ініціятором будови якого та довголітнім головою був В.Дідик, належить до тривалих пам'яток по ньому. На XIX Конвенції УНСоюзу в 19937 році вибрано його головним радним і на цьому пості він служив союзовій родині повних 25 років.

У 1964 році його наділено званям почесного члена Головного Уряду УНС. Побіч того, його, як довголітнього голову Окружного Комітету Відділів УНС в Дітройті, в 1978 році наділено званням почесного голови Округи.

Творча ініціятива та дінамічна діяльність, а згодом велетенський досвід, видвигали його на голову різних громадських комітетів, включно з виборчими. Він був ініціятором і головою Української Мичигенської Ліги. Ніяка суспільно-громадська ділянка не була для нього байдужою.

Як зразковий парафіянин своєї церкви В.Дідик позначався побожністю та жертвенністю як у парафіяльних, так і у суспільних потребах.

Св.п. Володимир належав до тих нечисленних громадських діячів так званої другої еміґрації, тобто тих, що прибули до ЗСА по Першій світовій війні. Він був одним із тих, що видвигав українську громаду з просвітянщини до суспільно-політичних дій. Він був лучником тогочасних діячів із діячами сучасними української спільноти. Українська громада в Дітройті довгий час різко відчуватиме цю втрату, яку довгий час не можна буде заступити.

Похорон св.п. В.Дідика був жалобною подією всієї громади. У суботу, 4-го липня, над домовиною промовляв голова Метрополітального Відділу УККА д-р Антін Жуковський, в неділю, 5-го, покійного попрощав головний радний УНС Роман Куропась. В понеділок, 6-го липня, тіло покійного перенесли шість побратимів-союзовців і два колишні співпрацівники ОДВУ з похоронного заведення до церкви св. Івана Хрестителя. Під час Заупокійної Служби Божої загальний спів був під проводом Ольги Соловій, Володимира Літинського та Іллі Косіковського.

Зворушливе прощальне слово по-англійськи виголосив парох о.Володимир Климчук. В українській мові промовляв о. Іван Ващук, колишній союзовий співробітник покійного, який прибув з Гемелтону, Канада. Обидва душпастирі підкреслили шляхетні прикмети покійного, як зразкового парафіянина-громадянина.

На цвинтарі св. Ядвиги, місці вічного спочинку св.п. Дідика, промовляли: дир. Михайло Мушинський член Управи Метрополітального Відділу УККА — від громади; від земляків Чортківської Землі - співробітник покійного з рідних земель ред. Іван Бек; від співробітників в Головному Уряді УНС попрощав головний радний Євген Репета. Співом „Вічна пам'ять", а потім „Видиш, брате мій" попрощали численні учасники на вічний спочинок св.п. В.Дідика.

Похоронна тризна відбулася в залі Українського Народного Дому, що довгі роки був культурним осередком громади Дітройту. Тризною проводив підписаний (В.Папіж), який від 1949 року до останніх хвилин життя покійного був особистим приятелем та його найближчим суспільним співробітником. Вступну молитву провів о. Володимир Климчук, заключну — о. Іван Ващук. Запрошено до слова д-р Марусю Бек, шировідому і загальношановану суспільно-політичну діячку. З нею було пов'язано багато різних починів св.п. В.Дідика на протязі півсторіччя. Вона майстерно змалювала значення покійного для громади та втрату для неї.

Головну Екзекутиву Українського Народного Союзу репрезентував д-р Мирон Куропась, заступник головного предсідника, який на бажаня організаторів похоронів, промовляв по-англійськи. Він окреслив постать св.п. Володимира Дідика, зробивши глибоке враження на англомовних членів родини й учасників похорону. Деякі з них вперше пізнали велич покійного в громаді.

Багато щирості та правдивого жалю виявив у свому слові голова Окружного Комітету Відділів УНСоюзу Роман Татарський. Брак покійного Округа УНС відчуватиме довго. Один із небагатьох ще живучих співробітників св.п. В.Дідика зі сусідньої Канади Павло Дуда навів фраґменти з діяльности покійного в окремих громадах у Канаді, де він організовував відділи УНС та націоналістичні клітини. Ольга Марущак, секретар 82-го Відділу УНС, висловила жаль з приводу смерти В.Дідика та передала співчуття від родини Романчуків.

Згодом відчитано кондоленційну телеграму від сенатора Павла Юзика та передано співчуття родині від Українського Братського Союзу, містоголови проф. Стефана Віхара.

В імені родини промовляв автор цього допису, який зложив подяку обидвом священикам за довершення похоронних обрядів. Зокрема подякував він о. В.Климчукові за його душпастирську опіку в часі довгої, важкої недуги В.Дідика. Отцеві Іванові Ващукові за його безкорисний труд, що він його вложив для похоронів покійного, а головному предсідникові УНС д-рові Іванові Флисові та головному секретареві Володимирові Соханові подякував за вияв добродушности в часі горя родини. Також подякував усім промовцям-представникам громадських установ за теплі слова потіхи, організаціям — за квіти та всім учасникам похоронів за молитви, участь та зложені датки на Служби Божі, Патріярший Фонд, Український Центр в Гарварді, „Українське Село" в Дітройті, Український Православний Осередок у Бавнд Бруку та інші шляхетні цілі; друзям, які несли домовину з тілом покійного та Я.Базюкові-за допомогу в улаштуванні тризни та організуванні похоронів.

Під кінець промовляв найстарший внук покійного Дейвид Джералдін, склавши подяку по-англійському від родини всім, що виявили так багато доброго серця в часі родинного горя.

На цвинтарі виросла нова могила. В родині, серед приятелів та в громаді залишився прикрий жаль по втраті великої людини, зразкового суспільно-громадського діяча. У наших молитвах за спокій душі св.п. Дідика ми згадуватимемо його й зберігатимемо пам'ять про нього навіки.

Василь Папіж

В глибокому смутку повідомляємо Родину і Знайомих, що 1-го серпня 1981 р. упокоївся в Бозі на 93-му році життя в Меморіял Госпіталі в Стетен Айленді, наш Найдорожчий
ТЕСТЬ, ДІДУСЬ І ПРАДІДУСЬ

сл. п.

СТЕФАН СЕЛЕНЮК

народжений на Волині в Україні.

ПАНАХИДА у вівторок, 4-го серпня ц. р. в похоронному заведенні „Вірджінія", 188 Канал вулиця в Стетен Айленді, Н. Й.

ПОХОРОН в середу, 5-го серпня 1981 р. в год. 9-ій з похоронного заведення до української католицької церкви св. Тройці, при 288 Вандербільт вул., а з церкви на православний цвинтар.

Доїзд до похоронного заведення і української католицької церкви автобусом ч. 103 з Савт Феррі.

Горем прибиті:
невістка — ЛЕСЯ ГЕВКА-ПЕЧКО
внук — д-р ПЕТРО і його дружина ОРИСЯ
правнучки — ЛІДА, ТАЛЯ, ДУСЯ і КСЕНЯ ГЕВКИ
небіж — ГРИЦЬ ЛЕЩУК і його дружина ОЛЕНА та їх діти
сестрінка — МАРІЯ ҐЕРОВ з чоловіком
сестрінка — КАТЕРИНА ТУРЧИН з чоловіком і дітьми
Ближча та дальша Родина

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства.

Впреп. о. протопресв. Іван Ткачук відслужить Заупокійну Святу Літургію, в суботу, 15-го серпня 1981 року, о годині 9:15 ранку, в УПЦеркві Всіх Святих, в Ню Йорку, Н. Й. за Блаженної Пам'яті:

д-ра БОГОДАРА БАДАНА
ВАСИЛЯ БРАЖНИКА
д-ра МИКОЛУ КУЗЬМОВИЧА
д-ра ЄВГЕНА ОМЕЛЬСЬКОГО
д-ра ВОЛОДИМИРА САВЧАКА
д-ра БОГДАНА ГУКА-СКАЛУ
АНТОНА СЛОБОДЯНА
ГАЛИНУ ТЕМЧЕНКО

Всіх Вп. Членів ФКУ просимо про молитви за померлих наших друзів. Де б Ви не були, помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять померлим Членам ФКУ.

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Українською Громадою, що по довгій недузі, прийнявши Найсвятіші Тайни, відійшов у Вічність 31-го липня 1981 р.
наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п.

Інж. ЮЛІЯН ГОШОВСЬКИЙ

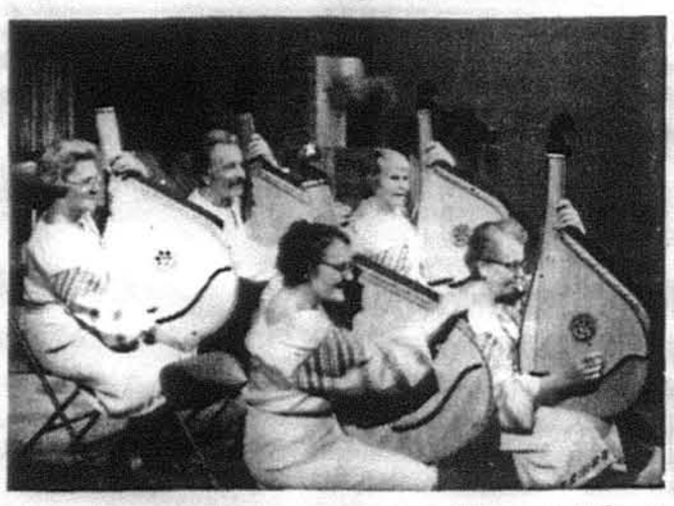
народжений 2-го січня 1908 р. у Фалиші, пов. Стрий, Україна, б. політичний в'язень, конструктор і оператор підпільної радіостанції, член УПС, пластун сеніор „Червоної Калини".

ПАНАХИДА відбулася в неділю, 2-го серпня 1981 р., о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Humiston в Кергонксоні, Н. Дж.

ПОХОРОН в понеділок, 3-го серпня 1981 р., о год. 9-ій в церкві св. Трійці у Кергонксоні, Н. Й., а звідси на кладовище св. Андрія у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокій печалі:
дружина — ІВАННА
доньки —
ЛЯРИСА ГРЕЩАК з мужем БОГДАНОМ
ЛІДІЯ КОГУТЯК з мужем д-ром ВСЕВОЛОДОМ
ВІРА
внуки: РОМА, ЮРКО, АНДРІЙ і НАТАЛЯ
Ближча і дальша Родина

Виступи українок з Апопки на телебаченні

Світлив І. Забитко

Виступ бандуристок на телебаченні в Орлендо, в першому ряді сидять (зліва): Ізабелля Несвячена та Марія Забитко, Другий ряд: Евдокія Коваль, Зенон Максимів, Бері Боднарчук.

Ізабелля Несвячена й Ірина Забитко з Апоки, Фла., виступили у програмі телебачення в Орлендо. І.Несвячена демонструвала писання писанок, а І.Забитко познайомила глядачів з історією української писанки.

28-го травня на тій самій телевізійній станції о третій годині по полудні виступив ансамбль бандуристок у складі—І.Несвячена, М.Забитко, Е.Коваль, Б.Боднарчук і З.Максимів,—а в 11-ій годині вечора вони виступили знову, виконавши дві пісні: „Зелений гай" і „По діброві", а І.Несвячена розповіла про бандуру й українців.

На нашому Шевченківському святі на весні цього року була присутня Н.Ґрін, представниця телевізійної станції, і, побачивши українські народні убрання і бандуру, запросила нас виступити у телевізійній програмі. Під час того виступу вона представила наш ансамбль, сказавши, що Центральна Флорида дуже збагатилася, відколи там поселилися українці, які мають чудову культуру і традиції.

21-го червня українська громада в Апопці вшанувала День Батька.

По Службі Божій Остап Забитко, голова Товариства, приголосив батьком цього дня професора Богдана Чеховича. Він в імені громади побажав Чеховичеві всього найкращого, а присутні відспівали йому многоліття. Фіцик продеклямував поему в честь батька, яку написав поет Семен Дуда. Отець крилошанин Назаревич пересказав перебіг життя Чеховича ще з молодих студентських літ, а Марія Забитко заспівала під акомпаньямент бандури „Місяць на нібі".

На закінчення програми висвітлено фільм „Писанка" Славка Новицького. Пані Білецька і Дуда приготували смачній обід, яким частували учасників цього свята.

М. Забитко

Подорож у минуле...

(Продовження зі стор. 2)

може не треба? Може. Але не зважаючи на сухі цифри — українців у ЗСА є чимало.І то без огляду на всі міжпартійні непорозуміння (яких давно був уже час позбутися) різні сварки, гризні, міжусобиці релігійні і партійні — українська спільнота в ЗСА може похвалитися чималими здобутками і надбаннями.

Розуміється, що ті всі у яких ви гостюєте не тільки дуже радо вас всюди возять, показують вам, те і друге, але цілком зрозуміло, тими надбаннями хваляться. А є чим! Почавши хоч би від різних вакаційних осель, ресортів, як наприклад Союзівка, Гантерівка, Ольжичівка, і т. д. Інститут на П'ятій вулиці, Василіянки в Філядельфії. Музей в Ню Йорку і Бавндбрук (цвинтар — на який, коли подивишся — аж вмирати хочеться!. Імпонуючий — Культурний центр у Філядельфії і так само імпонуюча площа „Тризуба". Одне і друге таке важливе і таке потрібне. Маса церков. Будинок УНСоюзу в Джерзі Сиіті і „Вознесіння" у Філядельфії. Безконечна серія усяких імпрез, виступів і велика участь на них людей. Часто — високий рівень. Усе те мусить заімпонувати кожному приїжджому. Так само як велика кількість молоді тут і там. Правда, ви чуєте нарікання на мішані подружжя, на загальне вживання англійської мови, на брак зацікавлення молоді тим й іншим. Але, де того немає : Усе те природні об'яви еміграції. Не дуже приємні, але вони є. Як це влучно окреслюють австралійці: „Це тільки одна з частин тієї гри"...

А накінець про імпрезу, завдяки якій ви опинились у „країні вуйка Сема", про з'їзд з нагоди відзначування 70-річчя СТ Україна" Львів.

Що ж тут сказати? Коротко — імпреза — імпонуюча! Бездоганна організація, велика кількість публіки і порівняльно велика участь колишніх членів „СТ Україна", з якими відновлюєте свої зв'язки. І знов — несподівані зустрічі, переплітані радісними вигуками, обіймами.

За цих кілька годин - ви розціловуєтесь із більшим числом чоловіків, як за ціле дотеперішнє життя! А це також „парт оф де ґейм". А потім, потім, поринаєте в спомини. Ех, яким добрим, цікавим було життя в ті „старі добрі часи"! А зрештою ви ввесь час у центрі уваги. Вас усім представляють, вам всюди всім показують, вами тішаться, вас вшановують як ніколи в житті. Чи це також „парт оф де ґейм?" Не диво ж, що вам починає здаватися, що може ви справді аж така важна „персуна", що може ви справді такий „Ві Ай Пі"?! Але як усе інше в житті і це минає як добрий приємний сон. Сон, який не вернеться як і молодість...

„Скінчилась поезія, починається сумна дійсність", — так окреслював колись у тих „старих добрих часах" мій співтовариш, молодечих ігор, дитина львівської вулиці. І справді. Час покидати Америку. Вернутись із хмар на землю. Час повороту додому, до країни „кенґуру, коалябер, сонця, щастя і добробуту" — як це залюбки окреслюють Австралію її мешканці.

Прощавай Америко! Прощавай ? — Ні до побачення!

Кінець

Децентралізація...

(Продовження зі стор. 2)

префектів будуть виборні комісари. Взаємини комісарів до паризького уряду будуть вияснені повільно: традиція строгого централізму не дозволяє поспіху.

Із нашої історії відомо, що якобінський централізм був прикладом для централізму московського. Коли в Києві поставлено на Софійській площі пам'ятник Богданові Хмельницькому 1888 року, то російські централісти досягнули цього, щоб на монументі був напис:

„Богдану Хмельницкому единая неделимая Россия". Це переклад якобінської формули: „Une et indivisible". „Бездна бездну призиває", — сказав би філософ Сковорода...

В Ірані...

(Продовження зі стор. 2)

Французька амбасада в Теґрані дістала доручення від міністерства закордонних справ в Парижі застосувати всі засоби обережности. Членам амбасади, яких є 15, заборонено виходити на вулиці, а французьким громадянам в Ірані, яких є около 100, французький уряд порадив виїхати, а коли вони мусять залишитися, стояти осторонь іранського життя. Одночасно з тим французький уряд висловив надію, що дипломатичні зв'язки між Іраном і Францією надалі залишаться нормальними. Одначе деякі органи французької преси висловлюють побоювання, чи ісламські фанатики й аятолла Хомейні не плянують для французьких дипломатів чогось подібного до того, що сталося з американськими, яких перетримано 444 дні в ув'язненні.

Українські діти виконують музику Бартока

Я завжди цікавлюся музичним вихованням української молоді та її концертами, бо знаю, скільки праці і самопосвяти колись і мої діти мусіли вкласти для публічного виступу. Цікавість збільшує ще й те, що місцевий відділ Українського Музичного Інституту в Ірвінґтоні відрізняється особливими програмами своїх концертів, тобто влаштовує т.зв. тематичні вечори, присвячені поодиноким всесвітнім — це дуже відрадно — українським композиторам та їхній творчості. Ідейний директор цього відділу Галина Клим ще в перших роках існування УМО започаткувала і зорганізувала дуже вдалий Шопенівський Вечір із власним змістовним рефератом та ілюстрацією творів композитора, що їх виконали тоді переважно старші учні. Пригадую Вечір Дебюссі, а потім музичні вечори українських композиторів: Миколи Лисенка, Василя Барвінського, Левка Ревуцького і останньо — Станіслава Людкевича. Три роки тому було приємно слухати Концерт української сучасної музики , в програмі якого учні Галини Клим виконали багато фортепіянових творів 30-ох українських сучасних композиторів.

Учні кляси згаданої учительки мали нагоду практично пізнати твори цих композиторів, і їм треба віддати належне визнання за вдале виконування.

У цьому році музичний світ відзначає сторіччя народження одного з найвизначніших сучасних композиторів Бели Бартока, і відрадно, що ми, українці, не стоїмо осторонь цього ювілею. Журнал „Сучасність" надрукував статтю Василя Барвінського про близькі зв'язки цього мадярського композитора з українськими музиками та музикознавцями, зокрема з Філяретом Колессою та Антоном Рудницьким, про його перебування в Україні, а в „Свободі" появилося оголошення УМІ в Ірвінґтоні про річний концерт учнів, в якому перша частина мала бути присвячена творчості Бартока.

Концерт відбувся у неділю, 14-го червня ц.р., в місцевому Українському Народному Домі. Мальовничі афіші і програмки із фотосвітлиною Бартока, що були також, як летючки, не могли пройти повз увагу нашого громадянства. Але деякі українці чомусь люблять ходити лише на імпрези з тематикою, яка рік у рік повторюється і до якої вони звикли. Це дає підставу думати, що не всі наші інтеліґенти знають глибше про Бартока, як композитора світового значення і, мабуть, багатьом невідомо, що Барток уславився ще й науковими дослідженями пісень свого мадярського і сусідніх народів, в тому числі й українського. Звісно, клясична музика, а тим більше сучасна — рідке явище на наших імпрезах, а скорше цієї останньої зовсім немає. Вишукана музична мова Бартока не легка, щоб її як слід передати. Тим то імпонувало і справляло враження, що українські діти виконуватимуть твори цього композитора.

При вході до залі всім було вручено ще й англомовну програмку і сторінку про життя і творчість Бартока. Такі інформації про композитора та про його творчість допомагають слухачеві краще розуміти музичну програму. Подібний спосіб давно практикований у музичному світі, і це показувало, що імпреза старанно й обдумано підготовлялася. При цій нагоді не можна промовчати і доброго прояву в нашому музичному житті — іти з духом часу та наслідувати те, що потрібне й корисне.

Імпрезу відкрила Галина Клим, відчитавши короткий реферат про Бартока, а потім статтю Василя Барвінського „Бела Барток у Львові". Фортепіянові мініятюри Бартока (всіх 16) виконували учні ІІ кляси — переважно діти у віці 7 - 12 років. Уже з перших тактів цієї дитячої музичної мови відчувалася гарна здисциплінованість і зосередження та й музикальність молоденьких виконавців була переконливою, що показувало не абиякі їх здібності. Одночасно з цим вирізьблювався і талант Бартока саме в творчості дитячої педагогічної літератури. Виконавці п'єски розповідали про смуток і радість дитячих днів, про пастушу сопілку і вечір на селі, про зоряне сяйво і проблиски світанку... Із мініятюр можна було довідатися, як звучать мелодії мадярських, румунських та болгарських танців, під цю музику може танцювати, в уяві композитора, не дуже то ґраціозний ведмідь. Усе це зумів відтворити Барток простими засобами, але самобутнім стилем, багатим на вишукану гармонію і ритм. Цікаві різнорідним змістом і настроями, сердечні і ніжні, ці твори без сумніву допомагають дітям пізнати найкращу сучасну музику, дають можливість її добре публічно виконувати. До молодших виконавців фортепіянових творів цього композитора належали учні нижчих курсів навчання: Рома Худьо, Романа Бакун, Мірям Худьо, Уляна Леґедза, Надія Дац та Аполлон Григорович; із учнів середніх курсів — Ія Дац виконала баляду Бартока, Рута Гопалюк відіграла „Українську пісню", твір, що своєю назвою свідчить у світі про нашу національну окремішність та наші чарівні народні пісні.

Після перерви Галина Клим представила цьогорічних дебютантів — дітей, які вперше грали публічно на концерті (за абеткою): Мелянія Бонакорса, Христя Бонакорса, Віра Фарміґа і Віктор Фарміґа та Рома Худьо. Одягнені в білому, заквітчані білими квіточками та стрічками, вони робили враження янголят, що прилетіли вперше до людей із своєю музикою.

У другій частині концерту 12 учнів відділу УМІ виконали 11 творів українських композиторів та 13 творів всесвітньої фортепіянової літератури.

Я не музика, ані музичний критик, одначе, мені здається, що й фаховому критикові було б нелегко визначити, чия гра справляла найкраще враження. Усі твори були виконані надзвичайно вдало. В залі панували взірцевий спокій та увага, гарні ознаки контакту виконавців з публікою.

Дуже шкода, що на терені Ірвінґтону чи Ню Джерзі досі немає літературно-мистецького клюбу, який, подібно, як в Ню Йорку, влаштував би тематичні вечори з різних ділянок мистецтва та літератури. Тоді можна б сподіватися, що саме такого роду імпрези, як ця, про яку йде мова, на відповідним мистецьким рівні і професійного характеру, здобули б та виховали свою ширшу публіку. Бо сьогодні, на жаль, дуже мала кількість нашого громадянства цікавиться тим, що робиться для вирощування наших талантів. Проте можна надіятися, що ці, яких ми ідейно і дбайливо виховаємо, куди більше будуть надхненниками та учасниками в розвиткові нашої української культури.

Микола Щербак

Пам'яті Михайла Салдана

Українська громада в Ню Йорку вшанувала пам'ять заслуженого громадянина Михайла Салдана, який помер 29-го червня цього року.

У похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку 1-го липня Парастас по покійному відправив діючий парох церкви св. Юра о.д-р Савастіян Шевчук. Опісля попрощали св. п. М.Салдана—від Українського Народного Дому в Ню Йорку Євген Стахів, згадавши про довголітнє головування його у цій установі; від ООЧСУ—М.Качор, від Об'єднаного Комітету Організацій Ню Йорку, касиром якого був покійний на протязі довгого часу, мгр Михайло Шпонтак та президент СКВУ мгр Базарко, який підкреслив, між іншим, працьовитість і погідливу вдачу св.п. Салдана, які знайшли в громаді вдячний відгук і признання.

Другого липня відпроваджено домовину св.п. Салдана до церкви св. Юра, де, після Поминальної Служби Божої, о. Шевчук тепло попрощав прикладного парафіянина і співробітника, який допомагав при влаштуваннях імпрез у парафії.

Біля сорока осіб взяло участь у похоронах св.п. Салдана на українському цвинатарі в Бавнд Бруку, де знайшла свій вічний відпочинок два роки тому дружина покійного Стефа.

Під час тризни, яку влаштував заходами церковного Сестрицтва брат покійного Гнат Салдан, згадували добрі громадські та особисті прикмети св.п. Михайла — мгр Іван Винник, який співпрацював з ним в 194-му Відділі УНСоюзу, в Українському Народному Домі, Об'єднаному Комітеті, в Окружному Комітеті УНСоюзу та в ООЧСУ в Ню Йорку; Стаха Мілянич, яка згадала про членство його в Комітеті Стриян, і д-р Богдан Бабій, приятель покійного з Ню Йорку й Керґонксону, де той перебував влітку.

Д-р Я.Парох, знайомий з св.п. Салданом ще зі шкільних років, розповів учасникам про родину та рід Салданів, заможних селян із села Лівчиці Жидачівського повіту, Галичина, про життєвий шлях його, зокрема у останньому році, в якому св.п. Михайло перейшов кілька операцій і натерпівся від невилікувальної недуги. Д-р Я.Падох представив також родину покійного.

Тризну закінчив кузен св.п. М.Салдана Ростислав Салдан з Монтреалю, який подякував о. Шевчукові за його молитви та всім, що прийшли востаннє попрощати св. п. Салдана.

У похороні взяли участь брат покійного Гнат з дружиною Марією та сином Михайлом і дочкою Розмарією, братанок Ярко Салдан з Торонто, кузен Ярослав Салдан, д-р Іван Галій і Катерина Сенович, яка в останньому часі піклувалася ним, та дальша родина.

Присутні на похоронах склали щедрі дари на друк збірника „Стрийщина", яким цікавився і фінансово підтримував св.п. Салдан.

Я.П.